

Poročilo Ministrstva za zunanje in evropske zadeve glede nominacije ga. Tanje Fajon za posebno predstavnico EU (EUSR) za Sahel

Poročilo podaja pregled postopka kandidature nekdanje ministrice Tanje Fajon za položaj posebne predstavnice Evropske unije (EUSR) za Sahel, povzema razpoložljiva dejstva glede postopka in obravnava vprašanje opravljanja tekočih poslov Vlade Republike Slovenije ob podpori kandidature.

Postopek imenovanja EUSR

Postopek imenovanja posebnih predstavnikov EU ni klasičen javni natečaj. EEAS ne objavi javnega razpisa. Pravno podlago za imenovanje predstavljata člen 33 PEU, ki govori o posebnih predstavnikih: "Svet lahko na predlog visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko imenuje posebnega predstavnika s pooblastili v zvezi z določenimi političnimi vprašanji. Posebni predstavnik izvaja svoj mandat pod vodstvom visokega predstavnika." Člen 31(2) PEU, ki govori o glasovanju s kvalificirano večino v okviru SZVP, pravi, da Svet odloča s kvalificirano večino, kadar v skladu s členom 33 imenuje posebnega predstavnika.

Postopkovno HRVP s pismom veleposlanikom na ravni Političnega in varnostnega odbora (PSC) države članice obvesti, da se bo izpraznila posamezna pozicija EUSR, ter jih pozove h kandidaturam. Kandidate lahko predlaga tudi sam EEAS. Sledi postopek izbora na EEAS in sicer: pregled kandidatur s strani posebej za to imenovanega panela EEAS; izbor kandidatov, ki jih EEAS povabi na pogovor s panelom; izbor "short liste" kandidatov; intervju HRVP z najboljšimi kandidati; izbor HRVP ene osebe. Gre za notranji postopek na EEAS, ki je interne narave.

Po končanem notranjem postopku na EEAS HRVP obvesti o izbranem kandidatu za EUSR s pismom vsem veleposlanikom držav članic EU na ravni PSC. Vzporedno z izbirnim postopkom poteka na delovni ravni Sveta politična razprava in obravnava pravne podlage, ki omogoča delo pisarne EUSR in imenovanje posameznika na mesto EUSR. Torej osnutek sklepa Sveta in pripadajoči izkaz proračunskega učinka. Oba mora nato potrditi Coreper običajno kot točko brez razprave in nato še Svet v kateremkoli formatu, običajno je to FAC brez razprave. Če pride do glasovanja, kar ni običajno, je za potrditev dovolj kvalificirana večina držav članic. V izjemnih primerih se lahko potrditev na Svetu na ravni ministrov, kadar v bližnji prihodnosti ni predvidenih fizičnih zasedanj Sveta na ravni ministrov, nadomesti s pisnim postopkom. To pomeni, da so prestolnice preko elektronske pošte pozvane, da pisno z dopisom po elektronski pošti odgovorijo, ali se strinjajo z imenovanjem. Sledi še obravnava na Coreper, ki potrdi sklep Sveta in priloženi proračun.

Kronologija postopka imenovanja Tanje Fajon

Na podlagi razpoložljive dokumentacije je mogoče povzeti naslednji potek postopka: HRVP Kallas je **14. maja 2026** prek veleposlanikov PSC posredovala pismo glede imenovanja posebnih predstavnikov EU, ki vključuje tudi poziv za predložitev kandidatov za EUSR za Sahel. V njem (priloga) je navedeno naj države članice EU predlagajo kandidate. Stalno predstavništvo RS v Bruslju je **15. maja 2026** poziv posredovalo v MZEZ po elektronski pošti. **18. maja 2026** je kontaktna točka PSC prejela e-mail preko tajništva ZKM s prošnjo za pomoč pri posredovanju kandidature Tanje Fajon. **19. maja 2026** je VP RS PSC, v

skladu s prošnjo, posredovala prejeto »kandidaturo« na naslov EEAS, določen v pozivu.

Posredovana dokumentacija je obsegala: pismo nominacije, podpisano s strani generalne sekretarke MZEZ, ki je bila neposredno podrejena predlagani ministrici. Priloženo je bilo motivacijsko pismo kandidatke; življenjepis kandidatke; in pismo podpore takratnega predsednika Vlade Republike Slovenije Roberta Goloba. Vlada Republike Slovenije o kandidaturi ni odločala. Kandidatura ga. Fajon ni bila uvrščena na sejo vladne Komisije za kadrovske in administrativne zadeve, niti ni bil z njo seznanjen Odbor Državnega zbora RS za zadeve EU, ki je bil takrat po konstituiranju novega Državnega zbora že polno operativen.

29. junija 2026 je HR/VP Kallas PSC obvestila o zaključku postopka izbire, z obvestilom o izbiri Tanje Fajon. Po elektronski pošti je SPBR še isti dan posredoval obvestilo v MZEZ. **12. julija je MZEZ Kajzer** opravil pogovor z HR/VP Kallas. Točka o imenovanju Tanje Fajon je bila že dvakrat umaknjena z dnevnega reda COREPER.

Ocena pooblastil za nominacijo

Iz mnenja Službe vlade za zakonodajo, št. 004-22/2026/2 z dne 15. 7. 2026, v zvezi z dokumentom Ministrstva za zunanje in evropske zadeve izhaja, da je šlo pri slednjem za predlaganje (»to nominate«) kandidatke za položaj v Evropski uniji. Služba vlade za zakonodajo v povezavi s tem izpostavlja vprašanje, kaj takšno »predlaganje« v konkretnem primeru pomeni, kot tudi, na kateri podlagi je Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve oziroma v njegovem imenu generalna sekretarka ministrstva črpala pristojnost ali pooblastilo za podajo tovrstne kandidature. Služba vlade pojasnjuje, da v skladu z Zakonom o Vladi Republike Slovenije državo predstavlja in zastopa vlada, ki v imenu države izvaja tudi ustanoviteljska upravičenja ter kadrovska opravila. Nenazadnje Služba vlade za zakonodajo dodaja, da jim v povezavi s konkretnim primerom niso poznane izjeme po nacionalni ali mednarodni pravni podlagi.

Iz zgoraj navedenega sledi, da je šlo pri imenovanju v konkretni zadevi, ki ni bilo podano s strani Vlade Republike Slovenije kot zakonite zastopnice države, temveč s strani generalne sekretarke organa v njeni sestavi, neposredno podrejene predlagani osebi, za očitno delovanje mimo oziroma onkraj zakonskih pristojnosti in pooblastil. Ker je šlo pri imenovanju za konstitutivni element kandidacijskega in izbirnega postopka, je posledično vprašljiva veljavnost samega imenovanja.

10. aprila 2026 se je konstituiral nov Državni zbor RS in od takrat naprej je bivša vlada RS opravljala zgolj tekoče posle. To je bil verjetno razlog, da predloga za nominacijo ga. Fajon predsednik vlade ni uvrstil na dnevni red seje vlade. Vprašljiva veljavnost samega imenovanja se torej ne postavlja zaradi tega, ker bi kandidatko predlagal organ brez polnih pooblastil, temveč zato, ker pristojni organ o kandidaturi oz. predlagateljstvu sploh ni odločal.